

·VGN KLEIO

**Hoofredactie:**

Daan van Leeuwen |  
hoofredactie@vgnkleio.nl

**Eindredactie:** Patsboem!  
educatief, Richard de Rooij |  
redactie@vgnkleio.nl

**Redactie:** Quinten Koster, Lisa  
Oskamp, Nicole van der Steen,  
Bart den Uyl, Ben Vriesema

**Medewerkers:** Jelte Posthumus,  
Ton van der Schans

**Vormgeving:** Bianca Emanuel  
Magazine Design

**Redactieadres:** Molenveldlaan 43,  
6523 RJ Nijmegen

**Druk:** Drukkerij Wilco BV,  
Meppel | ISSN 0165-6449

**Advertentie acquisitie:** Susanne  
Elgershuizen, 06 - 137 601 25 |  
elgershuizen15@gmail.com

**Kleiokrانت:** Kopij kunt u sturen  
naar: redactie@vgnkleio.nl.

**Website:** www.vgnkleio.nl

**Social media:** @gsonderwijs  
www.facebook.com/vgnkleio  
www.linkedin.com/company/  
vgn-kleio

**Contributie:** Lidmaatschap  
VGN € 80,- | Studenten € 50,-

**Leden- en abonnements-  
administratie:** Lid worden  
of uw gegevens wijzigen?  
Stuur een mail naar:  
aanmelden@vgnkleio.nl.

**Algemeen Bestuur VGN**

Ton van der Schans, *voorzitter,*  
*mediacontacten, pabocommissie*  
Maarten van Gils,  
*secretaris, cie. didactiek*

Maud Knook, *penningmeester*  
Hellen Janssen,

*cie. havo/vwo, Euroclio*

Gerard Rozing, *cie. vmbo,*

*cie. lerarenopleidingen*

Pim Renou, *ICT, communicatie, pr,*

*cie. wereldgeschiedenis*

Jos Niewold, *cie. vmbo, PVVVO*

Berichten voor het VGN-bestuur  
kunt u sturen naar:  
contact@vgnkleio.nl.

# Actie en reactie

**G**eschiedenis is een keten van acties en reacties, maar zo helder als dat klinkt, zo diffuus is die causaliteit vaak gebleken. Meer dan eens verraste de geschiedenis ons en bleek ze een onvoorspelbare machine. We gooiden er iets in en het kwam er jaren later onherkenbaar weer uit als een burgeroorlog, voedseltekorten of nieuwe grenzen. Het zijn deze onvoorziene, onbedoelde langetermijngevolgen die ons af en toe een lelijke streek leverden, dat is waar. Sommige politieke leiders kijken daarom liever naar de gevolgen, naar de ontstane crises en reageren dáárop, in plaats van naar de oorzaken.

Maar zijn we niet steeds beter in staat enige sturing te geven aan de geschiedenis? In de loop van de tijd hebben we allerlei knoppen, schakels en metertjes aangebracht op de tijdmachine. We rekenden af met God en bijgeloof en namen het heft in eigen handen. We gingen de natuur begrijpen en controleren, de verlichting bracht ons het geloof in maakbaarheid, we hielpen democratisering op gang en maakten technologische sprongen – we stelden onszelf in staat de geschiedenis af en toe een duwtje in de goede richting te geven, omdat we processen en wetmatigheden *begrepen*.

**‘Geschiedenis is een keten van acties en reacties, maar zo helder als dat klinkt, zo diffuus is die causaliteit vaak gebleken’**

In de loop van de negentiende eeuw kwam daar het wetenschappelijke vakgebied van de sociologie bij: we begrijpen steeds beter hoe samenlevingen werken en hoe menselijk gedrag zich verhoudt tot bestaande (machts)structuren en wat sociale cohesie en gelijkheid bevordert en wat juist niet.

Maar Mark Rutte moet niets hebben van sociologie, hij heeft er naar eigen zeggen zelfs een ‘hekel’ aan. Hij noemde institutioneel racisme ‘sociologisch jargon’ en bij rellen wil hij niet ‘zoeken naar sociologische oorzaken’. Des te opvallender is het dat sociologie en sociale studies juist afgelopen jaar de snelst groeiende studies waren aan Nederlandse universiteiten.



Je zou er haast een tegenreactie van Generatie Z in kunnen zien: als onze leiders de oorzaken van crises niet willen bestuderen en meenemen in hun oplossingen, dan doen we het zelf wel. Je verwacht van een historicus dat hij gevoel heeft voor causaliteit, maar niets is minder waar. Onze premier is in de eerste plaats een crisismanager die zich bezighoudt met een ‘politiek van gevolgen’ zoals Mathieu Segers dat in *De Groene* noemde. In een rammelende samenleving is hij de belichaming van het geloof in het superieure individuele geluk van het hier en nu – de geschiedenis is vooral een sta-in-de-weg. We kunnen wel naar de oorzaken kijken, maar daar is het nu te laat voor, het is al gebeurd. Laten we kijken naar wat de gevolgen zijn en daar op ‘managen’. We gaan meten, want dat is weten, maar weigeren te begrijpen. Het is nooit te laat voor geschiedenis. Het negeren van (historische) achtergronden dat inherent is aan deze ad-hocmanagementstijl levert de samenleving de ene crisis na de andere op: een stikstofcrisis, een woningcrisis, een toeslagen crisis, een aardbevingscrisis en ga zo maar door. Deze ‘politiek van gevolgen’ die historische en sociologische verklaringen miskent, is kortom een asociale politiek zonder geloofwaardige basis. ■

**Jelte Posthumus** woont in Groningen en is daar docent geschiedenis op het Willem Lodewijk Gymnasium. Hij schrijft al jaren over het onderwijs. Daarnaast is hij radiopresentator voor Glasnost, een Gronings radioprogramma over kunst en cultuur. Ook is hij muzikant en film liefhebber.